

G vnde prerogativa generationis & causa : & terram fecerit. in qua esset generationis substantia . In his enim quatuor illa elementa creata sunt. ex quibus generantur omnia ista quæ mundi sunt . Elementa autem quatuor. aer. ignis. aqua & terra. quæ in omnibus sibi mixta sunt . Siquidem & in terra ignem reperies. qui ex lapidibus & ferro frequenter excutitur. & in cælo. cum sit ignitus & micans fulgentibus stellis polus. aqua esse potest intelligi. quæ vel supra cælum est. vel de illo superiore loco in terram largo frequenter imbres demittitur. Quæ pluribus colligere possemus. si quid ad ædificationem ecclesiæ ista proficere videremus . Sed quia his occupari infructuosum negotium est. ad illa magis intendamus animum. in quibus vitæ sit profectus æternæ . De qualitate igitur & substantia cæli satis est ea promere quæ in Esaiæ scriptis reperimus. qui mediocribus & vilitatis sermonibus qualitatem naturæ cælestis expressit. dicēs quod firmaverit cælum sicut fumum. subtilem eius naturam nec solidâ cupiens declarare . Ad speciem quoque eius abundat. quod ipse de cæli firmamento locutus est quia fecit de cælum sicut cameram. quod intra cælum habitum vniuersa claudantur quæ vel in mari geruntur. & terris . Quod similiter significatur cum legitur : Quia cælum dominus extendit .

H Extenditur enim vel quasi pellis ad tabernacula habitationesque sanctorum. vel quasi si liber. vt plurimum scribantur nomina qui Christi gratiam fide & deuotione meruerunt. quibus dicitur : **Lucæ. 10.** Gandete quia nomina vestra scripta sunt in cælo. De terra quoque vel qualitate vel positione tractare. nihil proficit ad spem futuri. cum satis sit ad scientiam. quod scripturarum diuinarum series comprehendit. quia suspenderit terram in nihilo. Quid nobis discutere virtum in aere pendet. an super aquam. vt inde nascatur controuersia quomodo aeris natura tenuis & mollior molem possit sustentare terrenam? Aut quomodo. si super aquas. non pondere mergatur in aquam grauis terrarum ruina? Aut quomodo ei maris vnda non cedat. & in latera eius sese loco suo mota diffundat? Multi etiam in medio aeris terram esse dixerunt. & mole sua immobilem manere. quod æquabili motu hinc atque inde ex omni parte propendat . De quo satis putamus dictum à domino ad Iob seruum suum. quando locutus per nubem ait : Vbi eras cum fundarem terram? Indica mihi si habes scientiam. Quis posuit mensuram eius. si nosti? Aut quis est qui super induxit mensuras super eam. aut super quid circuli eius confixi sunt? Et infra: Concluisi mare portis. & dixi: Vique huc venies. & non transibis. sed in te comminuentur fluctus tui . Nonne euidenter ostendit deus omnia maiestatis sua consistere in numero. ponere atque mensura? Neque enim creatura legem tribuit. sed accepit. & seruat acceptam . Non ergo quod in medio sit terra. quasi æqua lance suspenditur. sed quia maiestas dei voluntatis suæ eam lege constringit. vt supra instabile atque inane stabilis perseueret : sicut Dauid quoque propheta testatur dicens : Fundauit terram super firmamentum eius non inclinabitur in seculum seculi . Nō utiq; hic quasi tantummodo artifex deus. sed quasi omnipotens prædicatur. qui non centro quodam terram. sed præcepti sui suspendit firmamento nec eam inclinari patiatur . Non ergo mensuram centri. sed iudicii diuini accipere debemus. quia non artis mensura est. sed potestatis . Mensura iustitiæ mensura cognitionis. quia omnia non tanquam immensa prætereant ei? scientiam. sed cognitioni eius tanquam dimensa subiacent . Neque enim cum legimus. Ego confirmaui columnas eius : verè colūnas eam subnixâ possumus affirmare . sed ea virtute quæ suffulciat substantiam terræ atque sustineat . Denique quia in potestate dei sit terra constitutio. etiam hinc collige quod scriptum est : Qui aspexit terram. & facit eam tremere . Et alibi : Adhuc ego semel concutio terram . Non ergo libraments suis im-

mobilis manet. sed frequenter dei nutu & arbitrio commouetur. sicut & Iob dicit : Quia dominus commouet eam à fundamentis. columnæ autem eius exagitantur . Et alibi : Nuda inferna in conspectu eius. & non est mortiuolucrum. extendens boream pro nihilo. suspendens terram in nihilum. alligans aquam in nubibus suis . Columnæ cæli auolauerunt. & expauerunt ab increpatione eius. virtute percontauit mare. disciplina strauit cælum claustra autè celi timent eum . Voluntate igitur dei immobilis manet & stat in seculum terra . secundum Ecclesiastiam sententiam & voluntate dei mouetur. & nutat . Non ergo fundamentis suis nixa subsistit. ne fulcris suis stabilis perseveret. sed dominus statuit eam. & firmamento voluntatis suæ continet : quia in manu eius omnes fines terræ . Et hæc fidei simplicitas argumentis omnibus antecellit . Laudè tamen illi quod ideo nusquam decidat terra. quia secundum naturam in medio regionem possideat suam. eo quod necesse sit eam manere in regione sua. nec in partem declinari alteram : quando contra naturam non mouetur. sed secundum naturam. prædicent artificis diuini & operatoris æterni excellentiam . Quis enim artificium nō ab illo accepit. aut quis dedit mulieribus? texturæ sapientiam. aut varietatis disciplinam? Ego tamen qui profundum maiestatis eius. & artis excellentiam non quo comprehendere. non disputationis me libraments committo . atque mensuris. sed omnia reposita in eius existimo potestate. quod voluntas eius? fundamentum sit vniuersorum. & propter eum adhuc mundus hic maneat . Quod apostolica quoque licet astringere authoritatis ex eplo. Scriptum est enim : Quia vanitati creatura subiecta est. non sponte. sed propter eum qui subiecit in spe . Liberabitur autem & ipsa creatura à seruitute corruptionis. cum gratia diuine remunerationis affluerit . De natura autem & qualitate substantiæ cæli quid enumerem ea quæ disputationibus suis philosophi texuerunt. cum alii compositum cælum ex quatuor elementis asserant. alii quinta quandam naturam noui corporis ad constitutionem eius inducant. atque affingant æthereum esse corpus. cui nec ignis admixtus sit. neque aer . neque aqua. neque terra : quod huiusmodi elementa suum quandam cursum habeant atque vsum & motum naturæ. vt grauiora demergant & in prouum ferantur. vacua & leuia in superiora se subrigant . Est enim proprius cuique motus . In sphaeræ autem circuitu ista confundi. & vim sui cursus amittere . quoniam sphaera in orbem suum voluitur. & superiora inferioribus. superioribus quoque inferiora mutantur . Quorum autem secundum naturam motus mutati sunt. horum necessarium ferè mutari solere qualitates substantiarum suarum . Quid igitur defendimus. æthereum corp⁹ esse. ne videatur corruptioni obnoxium? Quod enim compositum ex corruptilibus elementis est. necesse est resoluiatur . Nam hoc ipso quod diuersæ eadem sint elementa naturæ. simplicem & inuolubilem motum habere non possunt. cum se diuersus elementorum motus impugnet . Vnus enim motus omnibus aptus esse non potest. & elementis distantibus conuenire . Nam qui leuibus accommodus est. sit incommodus grauioribus elementis . Itaque quæ ad superiora motus cæli est necessarius. terrenis grauioribus quando ad inferiora decursus expectitur. igneus vigor ille violenter attrahitur . Etenim contra naturæ suæ vsum deorsum cogitur . Omne autem quod in contrariū cogitur. non naturæ seruens sed necessitati. cito soluitur. & in ea inciditur ex quibus videtur esse compositum. in suam quæ regionem singulis recurrentibus . Hæc igitur alii considerantes stabilia esse non posse. æthereum corpus cæli stellarumque esse arbitrati sunt. quinta quædam naturam corporis introducetes. quo diuturnâ cæli putarēt maram esse substantiâ . Sed non ista opinio Prophetice potuit obuiare sententiæ. quam diuina quoque domini le-

Job. 26.

Roma. 8.

M

H

Lucæ. 10.

Iob. 38.

Psal. 92.

Psal. 74.

Psal. 103.